Наше Слово

РІК LXVII № 42 (3401) ВАРШАВА, 16 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Перша леді України з візитом у Варшаві

4 жовтня до Варшави з візитом прибула Олена Зеленська. Під час свого перебування в Польщі перша леді України зустрілася з дружиною польського президента, виступала на Форумі безпеки, а також мала нагоду поспілкуватися з представниками української громади у Варшаві.

«Ви першими зрозуміли»

Свій візит до Варшави Олена Зеленська розпочала із зустрічі з першою леді Польщі Агатою Корнгаузер-Дудою. Дружини очільників України та Польщі обговорили спільні проєкти у галузі освіти, медицини та гуманітарної допомоги. Серед них – прийняття в Польщі українських дітей-сиріт та обмін досвідом між українськими та польськими лікарями. «40 українських медиків уже готові опановувати польські напрацювання у лікуванні опікових травм. Крім того, є запит на обмін досвідом у сфері аеромедичної евакуації», – повідомила на своїй фейсбук-сторінці Олена Зеленська.

Перша леді України з'явилася також на форумі Warsaw Security. Форум безпеки у Варшаві – це щорічна міжнародна конференція, на якій обговорюються питання світової безпеки, у тому числі кіберзагрози, зміни клімату, функціонування НАТО. Цьогоріч головною темою форуму стали виклики, пов'язані з повномасштабною війною в Україні.

«Я дуже щаслива, що можу бути сьогодні на польській землі, і я рада, що маю можливість особисто подякувати Польщі за все, що ви зробили для нас, від першого дня, від початку повномасштабної війни, вторгнення росії в Україну», – сказала вона.

«Ви першими зрозуміли, що ця війна – війна не тільки проти України. Сьогодні це вже було сказано, і це потрібно повторювати, тому що це війна проти базових людських цінностей, таких як право на свободу, дім, країну, мову. Ви зрозуміли, що Україна захищає не тільки себе, але й світ від того, що несе з собою росія», – зазначила дружина президента України.

Вона також подякувала політичним лідерам, громадянам Європи за підтримку і допомогу Україні, зазначивши при цьому, що ці зусилля є інвестицією «в безпеку і стабільність Європи та світу».

«Війна триває, ми й надалі потребуємо допомоги: військової, фінансової і гуманітарної», – наголосила у своєму виступі Олена Зеленська. На її думку, потрібно зробити все, щоб «нинішні й майбутні покоління ніколи не зазнали такої жорстокості та кривд, які російський окупант приніс в Україну». Цього року у Форумі безпеки, серед інших, взяли участь прем'єр Польщі Матеуш Моравецький, прем'єрка Литви Інґріда Шимоніте, міністр закордонних справ Чехії Як Ліпавський, міністр оборони Великобританії Бен Воллес, лідерка білоруської опозиції Світлана Тихановська.

Зустріч з громадою

4 жовтня за сприяння Посольства України в Польщі та участі Олени Зеленської відбулося відкриття «Української книжкової полички» у Головній бібліотеці Мазовецького воєводства у Варшаві. Перша леді передала нові українські видання для бібліотеки. У колекції з'явилися українські книги як для дорослих, так і для наймолодших читачів.

Проєкт «Українська книжкова поличка» під патронатом першої леді був запланований ще до початку російської агресії проти України та передбачає поширення української літератури в оригіналі та перекладах у провідних бібліотеках світу.

– Сьогодні такі «полиці» є в кільканадцяти країнах світу, – каже Юрій Рейт, український діяч з Варшави. Під час розмови з першою леді України *(на фото)* він розповів про активність українців у столиці та наголосив на «відкритості і доброзичливості Варшави до українців». Як приклад українець назвав відкриття останніми роками українських місць у Варшаві, зокрема скверу Василя Стуса та скверу імені генерала УНР Марка Безручка.

– Врешті я передав запрошення для президента України відвідати Варшаву! – каже Юрій Рейт.

Своєю чергою, посол України Василь Зварич звернув увагу на гарну співпрацю українців: тих, хто багато років живе у Варшаві, хто тут народжений і тих, хто нещодавно приїхав до столиці.

На цю подію були запрошені лідери українських організацій, які діють у Варшаві, та представники Варшавської української школи, заснованої у 2022 році у відповідь на гостру потребу українських дітей, які, рятуючись від війни, опинились у Польщі.

У Варшаві Олена Зеленська теж відвідала Школу «Материнка» ім. Дмитра Павличка – український навчальний заклад. Школа була створена у 2017 році. У ній навчають дітей за українською освітньою програмою, тож учні мають змогу отримувати українські освітні документи.

«Тисяча українських дітей у цій школі спокійно вчаться у світлих класах. Радісно вибігають на перерву – їхні уроки перериває лише дзвінок, не сирена. Тисяча українських дітей тут мають друзів, ігри, перші закоханості – нормальне дитинство», – написала у своїй фейсбук-сторінці після візиту у закладі Олена Зеленська. ■

Павло ЛОЗА

Фото з фейсбук-сторінки Олени Зеленської та Посольства України у Варшаві

eprasa.pl 19201c8102

ПОДІЇ

Міжнародний фестиваль церковної музики в Білостоці

12 хорів з Європи, Азії і Африки взяли участь у 41-му Міжнародному фестивалі церковної музики «Гайнівка-2022», який проходив 21-25 вересня у Білостоці. З України виступив архієрейський хор «Знамення» з Рівного. Можливо, вперше в історії фестивалю не заспівали хори ані з росії, ані з Білорусі.

Міжнародний фестиваль церковної музики було започатковано у Гайнівці, але з 2003 року він проходить у Підляській опері і філармонії в Білостоці. Це один із найвідоміших конкурсів сакрального співу у світі.

Щорічно конкурсні змагання відбувалися у травні, однак у 2020 році, з огляду на пандемію коронавірусу, їх було перенесено на вересень. Осінній термін заходу залишився і донині.

Цього року на фестиваль церковного співу мала вплив війна в Україні. Перш за все, в ньому не взяли участі хори з держави-агресора – росії. Не було також виконавців з Білорусі. Самих же білорусів представляв на заході хор Concordia, який діє у Варшаві та був заснований білоруськими політичними біженцями. Він виступив як представник «вільної Білорусі».

Як наголошував під час пресконференції Микола Бушко, директор фестивалю: «Багато хорів – з-поза регіону, де існує музика православ'я – проявляє менше зацікавлення церковною музикою, несправедливо трактуючи її як музику виключно російську. Забуваючи, що витоки православ'я були не в Москві, але в Києві».

Українська музика, причому не лише церковна, була присутня упродовж усього фестивалю. Уже під час першого концерту любителі сакрального співу могли почути твори українських композиторів: Миколи Дилецького, Дмитра Бортнянського, Миколи Лисенка, Михайла Вербицького, Миколи Леонтовича, Лесі Дичко. З концертом «Польща і Україна в церковній музиці» виступив хор Ченстоховської філармонії Collegium Cantorum, який на завершення інавгураційного концерту проспівав гімн «Ще не вмерла Україна».

У конкурсній частині фестивалю взяло участь 12 хорів. З України мали виступити два виконавці – камерний хор «Воскресіння» з Івано-Франківська та архієрейський хор «Знамення». На жаль, в складний час війни дозвіл на виїзд з країни отримав лише хор «Знамення» Рівненської єпархії Свято-Покровського та Свято-Воскресенського соборів міста Рівне Православної Церкви України. Хором керують протодиякон Володимир Іваник та матушка Наталія Іваник.

«Ми спочатку взагалі відмовлялися їхати, бо знали, що дуже важка ситуація з тим, щоб відпустили чоловіків, – пояснювала Наталія Іваник. – У нас хор мішаний, маємо дев'ятеро чоловіків, які мали б отримувати дозвіл, і ми фактично останньої доби довідалися, що можемо їхати. До речі, наш хор випустили, а наскільки я знаю, з Івано-Франківська – ні. Через те важко було організувати репетиції».

Попри всі складнощі, пов'язані з непевною ситуацією, виступ на церковному фестивалі виявився успіхом для хору – він посів перше місце в категорії парафіяльних хорів.

Це вже не перша презентація на білостоцькому святі сакрального співу та не перша нагорода. П'ять років тому хор «Знамення» з Рівного також був лауреатом Міжнародного фестивалю церковної музики.

«Ми приїхали, бо нам дуже подобається організація, атмосфера. Це по-перше, – говорив ще до оголошення результатів протодиякон Володимир Іваник. – По-друге, у нас була можливість дати у Варшаві концерт музики церковної, і це надзвичайно приємно, відповідально і дуже важливо. Чи здобудемо ми місця – це неважливо. Важливо, щоб перемогла правда».

Під час фестивалю було відчутно підтримку, яку Україна отримувала як від організаторів, так і інших учасників конкурсних змагань. Усюди виднілися українські прапори та звучала українська музика. А хор «Глорія» з Кишинева в Молдові закінчив свій виступ виконанням українською мовою твору Миколи Лисенка «Боже великий, єдиний». Ця молитва прозвучала також на завершення фестивалю – після проголошення результатів її заспівали всі виконавці, присутні на урочистому гала-концерті. ■

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті

Майстер-класи для дітей в Ельблонзі

Осінь – тепла, багряна – вже традиційно пора проведення майстер-класів «Літературна гостина», що в межах Міжнародного проєкту «Ми – українці. Я і ти!» відбулися вже втретє.

Заходи «Літературна гостина — 2022» (23-29 вересня, 2022 р.) минули у містах Ельблонґ, Бартошиці, Ольштин для дітей українців Польщі і біженців з України.

Протягом фестивалю учасники дізнавались, «Які ж вони – янголи?», шукали вихід з «Лісу на межі» з сучасною львівською письменницею Оксаною Весною; разом з бібліотекаркою Ольгою Серкіс подорожували сторінками книги «Мандрівка Україною» та створювали власний дизайн вишиванки; намагались повторити ритмічний малюнок, почути звуки Всесвіту та заспівати хором під керівництвом Наталії Козяр, диригентки Львівського дитячо-юнацького хору «Жайвір»; чистили планету від бруду та сортували сміття з еко-бібліотекаркою Іриною Пігурою; Марія Лазебник занурювала слухачів у філософію життя та творчості Параски Плитки-Горицвіт, а ще складали власні казки, витинали, розмальовували гільзи, писали листи та малювали листівки для українських воїнів. І, на відміну від робочої команди, майже не спали вночі.

Другий день фестивалю «Літературна гостина – 2022» розпочався в Ельблонзі службою божою в УГКЦ Івана Хрестителя. «Ой у лузі червона калина...» – котилося луною та відбивалося від стін нового, щойно збудованого храму. Усі учасники фестивалю виступили у ролі хористів, а на завершення гостини в Ельблонзі невгамовна львівська команда провела хитромудрий квест.

Прощались з нами зі сльозами та обіймами, обіцяли зустрітись ще, обмінювались контактами. Разом з організаторами фестивалю з польського боку ми будували плани майбутньої співпраці, ділились досвідом переживання війни, дискутували щодо питань подання історичної правди дітям як з українських, так і з польських родин.

Роботи учасників фестивалю «Літературна гостина – 2022» будуть виставлені на благодійний ярмарок, який відбудеться у Львівській обласній бібліотеці для дітей.

Захід в Ельблонзі відбувся за підтримки та організації: Стефана Дембіцького, Андрія Шмигельського і Ярослава Бродюка та наших вчительок: Ірини Баган, Олександри Беднаж, Марії Футреги та Катерини Добрянської; Лариси Лугової, директорки Львівської обласної бібліотеки для дітей, та львівської команди у складі: Олени Кремньової – авторки проєкту «Ми – українці. Я і ти!» та організаторки фестивалю «Літературна гостина – 2022» з боку України (ЛОБД); Оксани Весни – сучасної львівської письменниці; Наталії Козяр – керівнички Львівського дитячо-юнацького хору «Жайвір»; Ірини Пігури – бібліотекарки (ЛОБД); Ольги Серкіс – бібліотекарки (ЛОБД); Марії Лазебник – волонтерки (ЛОБД). ■

Олена КРЕМНЬОВА
Фото надала авторка

▲ Стефан Дембіцький – голова Ельблонзького відділу ОУП серед дітей

eprasa.pl 19201c8102

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Прибирання могил УНР до Дня всіх святих

На 29 жовтня заплановано упорядкування могил воїнів Української Народної Республіки, які спочивають на православному кладовищі у Варшаві в районі Воля. В основному треба буде поприбирати опале листя. Акція проводитиметься до Дня всіх святих, який відзначається 1 листопада. Такі акції із 2016 року проводяться кілька разів на рік. Її організатором є Громадська ініціатива за доглядом могил воїнів УНР у Варшаві. Її учасники також запрошують 1 листопада на цвинтар, щоб ушанувати воїнів і запалити свічки пам'яті на козацьких могилах. Упорядкування могил петлюрівців також відбудеться на православному кладовищі, що на вулиці Липова, в Любліні. Більше інформації та розклад прибирання козацьких поховань, що знаходяться в кварталі могил воїнів Армії УНР, – на фейсбук-сторінці Українського товариства (УТ) у Любліні. Ця організація вже багато років доглядає за могилами та організовує заходи, присвячені різним історичним подіям.

Салон поезії Жадана у театрі Варшави

23 жовтня у Польському театрі у Варшаві відбудеться читання віршів Сергія Жадана у виконанні акторів театру. Салон поезії «Радіо» – це неопубліковані вірші українського письменника в перекладі Яцека Подсядла. Вірші створюють історію про Юру Сойфера – журналіста та письменника єврейського походження, який народився 1912 року в Харкові. У дитинстві Сойфер переїхав із родиною, рятуючись від більшовицької революції до Відня. Писав німецькою мовою, складав вірші, п'єси, політичні сатиричні тексти для кабаре. Брав активну участь в антифашистському русі опору. У віці 26 років помер від тифу в концтаборі Бухенвальд. Квитки на подію можна придбати в касах і на сайті театру (teatrpolski.waw.pl).

У Варшаві відбудеться показ воєнної драми «Черкаси»

14 жовтня о 18:30 в Українському домі у Варшаві до Дня захисників та захисниць України відбудеться показ воєнної драми «Черкаси».

Режисером стрічки є Тимур Ященко. Фільм спільного виробництва України та Польщі ґрунтується на реальних подіях 2014 року. Українські військові моряки першими прийняли удар російських військ, які без розпізнавальних знаків, «по-піратськи» вдерлися на територію Криму. Протягом трьох тижнів березня Військово-морські сили України чинили опір ворогу, що мав значну перевагу. Понад 80% вітчизняних кораблів було втрачено внаслідок збройного протистояння. Останнім українським судном у Криму став тральник «Черкаси», екіпаж якого провів у облозі 20 днів. Команда пережила зраду, блокаду, прориви, штурм, але навіть після остаточного захоплення відмовилась опустити синьо-жовтий прапор.

Вхід на подію вільний.

«Історія і сучасність» польських реперів та українського хору

Польські репери L.U.C., Peja, Abradab, мексиканська формація Danger AK, а також український хор з Ґданська і міжнародний оркестр Rebel Babel Ensemble записали спільну пісню – «Historia i Teraźniejszość» (Історія і сучасність). Прем'єра пісні та кліпу відбулася 3 жовтня. Сингл «Historia i Teraźniejszość» – це діалог про історію, свободу, дезінформацію, пропаганду та проблеми сучасних суспільств. Пісня також нагадує, що польсько-українська дружба – це не спринт, а довгий і важкий марафон. З іншого боку, сама назва є відсиланням до нового шкільного предмета «Історія та сучасність». У кліпі багато в чому використані фотографії зруйнованих війною будівель в українських містах та людей, які з них тікають. Сингл анонсує новий альбом відомого польського репера та музичного продюсера L.U.C.

«Щось грандіозне і справді важливе. «Хто не дбає про волю – той приречений на гетто», – саме з таким меседжем ми вчергове нагадуємо про війну в Україні усьому світу. Завдяки L.U.C. мали можливість долучитись до важливого проєкту «Історія і сучасність», і тепер до вашої уваги кліп, який мусять побачити усі, пісня, яку мусять почути усі. Будемо вдячні за репости і підтримку», – написали після прем'єри пісні на своїй фейсбук-сторінці члени хору «Вирій». Українці у синглі заспівали один з приспівів. Своєю чергою, на початку твору можна почути учасницю та засновницю хору Ганну Тєкучеву. Українка співає: «Настане день, прийде час, та свобода є у нас. Згинуть ворожі сини з нашої землі! Вірю в це я, віриш ти...»

Пісню «Historia i Teraźniejszość» та відеокліп до неї можна подивитись на каналі Youtube.

Скорботна зустріч у 75-ті роковини акції «Вісла»

9 жовтня після Божественної літургії та панахиди за жертвами акції «Вісла» у православній парафії св. Петра Могили в Любліні відбулася Скорботна зустріч у 75-ті роковини виселення українців з рідних земель. У її межах була презентована художня програма, яку підготували діти та молодь, доповідь д-ра Григорія Купріяновича «Акція „Вісла"» (1947) та Православна Церква». Д-р Андрій Єкатеринчук представив звукозаписи спогадів очевидців подій. Учасники також мали нагоду відвідати виставку «Сумні дні настали... Акція „Вісла" (1947) та її наслідки для Православної Церкви». Організаторами зустрічі стали Українське товариство, православна парафія св. Петра Могили в Любліні та Люблінський інститут православної культури.

Літературні майстер-класи в Більську-Підляському

Фото з сайту Підляського наукового інституту

1 жовтня у Більську-Підляському у Союзі українців Підляшшя відбулися літературні майстер-класи в межах Підляського літературного конкурсу «Пішемо по-свойому». Про це повідомляється на сайті Підляського наукового інституту. Метою майстер-класів було заохочення і підготовка до участі в конкурсі його потенційних учасників – осіб, які пишуть літературні твори або планують розпочати літературну творчість. Першу частину майстер-класів провела Анета Примака-Онишк – журналістка та публіцистка, авторка книги «Bieżeństwo 1915. Zapomniani uchodźcy». Вона ознайомила учасників із процесом створення літературних творів, відкриттям тем та історій, які можуть стати чудовим початком для створення нового твору. Також вона поділилася власним досвідом як у літературній творчості, так і в пошуках історій, які можуть стати основою літературного твору. У другій частині майстер-класів журналістка, філологиня і дослідниця підляських говірок Людмила Лабович охарактеризувала українські говірки Підляшшя, звернувши увагу на їхню специфіку та різноманітність. Вона також ознайомила з особливостями використання підляських говірок у літературі та різними способами їхнього запису. Учасники майстер-класів розповіли про власний досвід, пов'язаний з писанням текстів, і те, що спонукало їх відвідати майстер-класи та поглибити свої знання про створення літературних творів та говірки Підляшшя.

Нагадаємо, що літературний конкурс «Пішемо по-свойому», який організовує Підляський науковий інститут, має заохотити людей, що знають і використовують українські підляські говірки, до літературної творчості своєю мовою. На нього можна подавати різні види творів, наприклад, поезію, прозові твори (оповідання, повісті, романи), спогади (власні чи письмові спогади іншої людини), казки, оповідання (власні чи записані розповіді іншої людини), репортажні твори, публіцистичні твори, а також інші твори літературного характеру в широкому розумінні. Вибір літературного жанру залишається за учасниками, щоб стимулювати їхню творчість у пошуках форми літературного вираження. Обмежень щодо обсягу літературного твору немає. Подавати можна роботи, написані як кирилицею, так і латинкою.

Роботи на конкурс можна подавати до 31 грудня за адресою: Stowarzyszenie „Podlaski Instytut Naukowy", skr. poczt. 26, 17-100 Bielsk Podlaski або на електронну адресу конкурсу: poswojomu@gmail.com

Українські фільми отримали нагороди на кінофестивалі у Ґдині

Фото з сайту фестивалю (festiwalnnw.pl)

Українські фільми «Погані дороги» Наталії Ворожбит та «Плай» Єви Джишиашвілі здобули відзнаки на міжнародному кінофестивалі Niepokorni-Niezłomni-Wyklęci, який завершився 1 жовтня у Ґдині. Про це читаємо на сайті фестивалю. Цього року фестиваль проходив учотирнадцяте. І особлива увага була прикута до України: «Фестиваль проходить в той час, коли багато кінематографістів, студентів кіношкіл знаходяться на фронті. Камери або смартфони вони використовують разом з гвинтівкою», – зазначив Аркадіуш Ґолембєвський, наголошуючи на українських мотивах цьогорічної програми фестивалю.

Загалом протягом чотирьох днів відбувся показ понад 100 кінострічок з Польщі, України, США, Грузії, Норвегії, Японії, Венесуели, Німеччини, Франції, Чехії, Литви, Італії, Ірану та інших країн. Наскрізною темою більшості фільмів стали рефлексії щодо пережитого досвіду війни та виборювання миру і свободи. Більшість історій посилалась на сучасні події, особливо війни, які пережив світ в останні двадцять років.

Головну нагороду ім. Вітольда Пілецького у міжнародному конкурсі документального кіно здобула дебютна стрічка режисерки Єви Джишиашвілі «Плай». «За чудову операторську роботу та зворушливу історію української родини, розказану з надзвичайною чутливістю», – написано у коментарі журі. Стрічка розповідає історію життя родини десь у маленькому селищі посеред Карпат. Попри географічну віддаленість від бойових дій, війна неминуче впливає на кожен день життя головних героїв. «Фільм настільки мінімалістичний, навіть стриманий, і водночас яскраво показує долю цієї сім'ї, дід якої – дуже сильна людина, що може все, і при цьому не має ноги. У процесі ми дізнаємося, що він втратив ногу внаслідок бойових дій на Донбасі, після Майдану. Він теж брав участь у Майдані, тому він такий подвійний герой. Сама війна десь на задньому плані, але тому, що вона показана ненав'язливо, опосередковано, резонує ще більше й сильніше», – говорив заступник директора Музею Варшавського повстання д-р Павел Укельський, слова якого цитує Польське радіо.

А стрічка «Погані дороги» режисерки Наталії Ворожбит отримала відзнаку у категорії «Художні фільми». У поясненні журі фестивалю описало фільм як «виняткову та унікальну українську продукцію, яка показує ціну війни, а також те, що війна робить із суспільством, як одні люди можуть вплинути на інших. Фільм показує ціну, яку ми платимо за сьогоднішню політику».

«Погані дороги» – екранізація однойменної п'єси Наталії Ворожбит, яка описує події, що відбуваються з українськими мирними мешканцями та військовими на Донбасі на тлі російсько-української війни.

Під час церемонії нагородження на сцені на освітленому українському прапорі зал побачив напис «Вільна Україна», а публіка тримала в руках листівки у кольорах українського державного прапора з таким же написом.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**

Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

eprasa.pl 19201c8102

ПОДІЇ

XXI Міжнародні концерти церковної музики

В Ґіжицьку та околицях 1-2 жовтня відбулися XXI Міжнародні концерти церковної музики. Організатором заходу стали Мазурський відділ Об'єднання українців у Польщі та греко-католицька парафія Пресвятої Тройці в Ґіжицьку.

Концерти вчергове проходили під почесним патронатом владики Аркадія Трохановського, єпископа Ольштинсько-Ґданської єпархії УГКЦ. Як і більшість цьогорічних заходів, цей торкнувся теми трагічних подій в Україні. Багато творів, виконуваних хорами, стали своєрідною молитвою за мир і припинення війни. Учасники свята також взяли участь в екуменічній молитві за тих, хто віддав своє життя за вільну Україну у війні з російськими окупантами. Під час концертів вдалося зібрати пожертв на суму близько 22 тис. зл., які, за повідомленням організаторів, будуть передані на підтримку Збройних сил України. Ґіжицькі концерти стали також нагодою для вшанування репрезентаційного хору ОУП «Журавлі», який цього року святкує 50-річний ювілей. «Журавлі» виступали впродовж двох днів та взяли участь у недільному ґала-концерті. Загалом під час свята заспівало 14 хорових колективів з Польщі та України, у складі яких 250 осіб. В межах свята відбулося 9 концертів. У недільному ґала-концерті крім «Журавлів» взяли участь: хор «Камертон» Мазурського відділу ОУП, квартет «Любисток» з Кременця (Україна), хор «Комендо» греко-католицької парафії при монастирі отців-василіян у Варшаві, хор духовної музики Центру культури та дозвілля Клеванської селищної ради (Україна), камерний хор «Кантата» з Ґродзіска-Мазовецького, хор греко-католицької церкви св. Юра з Яворова (Україна), хор священників Дубенського благочиння УПЦ ПЦУ, (Україна).

На завершення усі колективи разом виконали духовний гімн «Боже великий, єдиний».

У слові до учасників ґала-концерту владика Аркадій Трохановський зауважив, що великим завданням у час, коли українці жертвують своїм життям, є прославляти ім'я України у світі, показувати красу її культури та глибину духовності. Саме таку роль, за словами ієрарха, виконують учасники свята церковної музики. «Сьогодні наш голос хочемо донести до фронту, щоб підтримати українських воїнів», – відзначав владика Аркадій Трохановський. Звертаючи увагу на те, що український хоровий спів нині звучить у польському храмі, він підкреслив, що це справжній символ подолання ненависті, яка колись існувала між поляками та українцями і підтримувалась третьою стороною. Таким самим символом, згідно з владикою, є відкритість, щирість і жертовність у допомозі Україні, що воює: «Ми як християни маємо нині від себе вимагати пошани. Ми визнаємо цю саму заповідь любові». За підтримку України дякував і другий почесний гість заходу, владика Іларіон, архієпископ Рівненсько-Острозької єпархії Православної церкви України. Офіційні нагороди він передав владиці Аркадію Трохановському, парохові ґіжицької парафії о. Василеві Парасюку, бургомістрові Ґіжицька Войцехові Івашкевичу та голові Мазурського відділу ОУП Іванові Піку. Усі удостоєні підкреслили, що особисте визнання сприймають як колективну подяку для безлічі волонтерів та людей з добрими серцями. «Сьогодні Україна і Польща стали як два крила, які захищають весь цивілізований світ від нелюдів», – відзначав ієрарх. Він висловив переконання, що справедлива перемога і мир врешті настануть. На важливість ґіжицького заходу вказав також віцемаршалок Мирон Сич, який очолив делегацію Сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства. «Я запевняю, що маршалківське управління завжди підтримуватиме цей потрібний і чудовий захід», – говорив Мирон Сич.

Представник організаторів заходу Іван Пік підкреслив, що концерт є продовженням польсько-української співпраці в регіоні. Тому разом з гостями з України і місцевими хорами цього року на сцені з'явилися й представники Ґродзіска-Мазовецького, яке є містом-партнером Ґіжицька. Українські Дубно, Яворів і Клевань також мають своїх побратимів у регіоні. Цього року приїхали й гості з Кременця, які намагаються налагодити співпрацю з Ґіжицьким повітом. «Гадаю, що головна цінність цього заходу – це можливість зустрічі з містерією церковного співу. В найближчій околиці немає театру чи опери, а ми даємо людям можливість зустрічі з вищою культурою. І кількість тих, хто відвідує наш захід, свідчить, що така потреба точно існує», – сказав голова Мазурського відділу ОУП Іван Пік. Він підкреслив також, що має певні думки щодо зміни формату заходу. «Тут потрібен новий „подих"», – зауважив голова.

***

Серед почесних гостей були також уповноважена воєводи у справах нацменшин Анета Лапінська, представники навколишніх самоврядувань, мер міста Дубно Василь Антонюк, представники самоврядної влади з Дубна, Кременця і Клевані та інші уповноважені особи. ■

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

eprasa.pl 19201c8102

УКРАЇНА

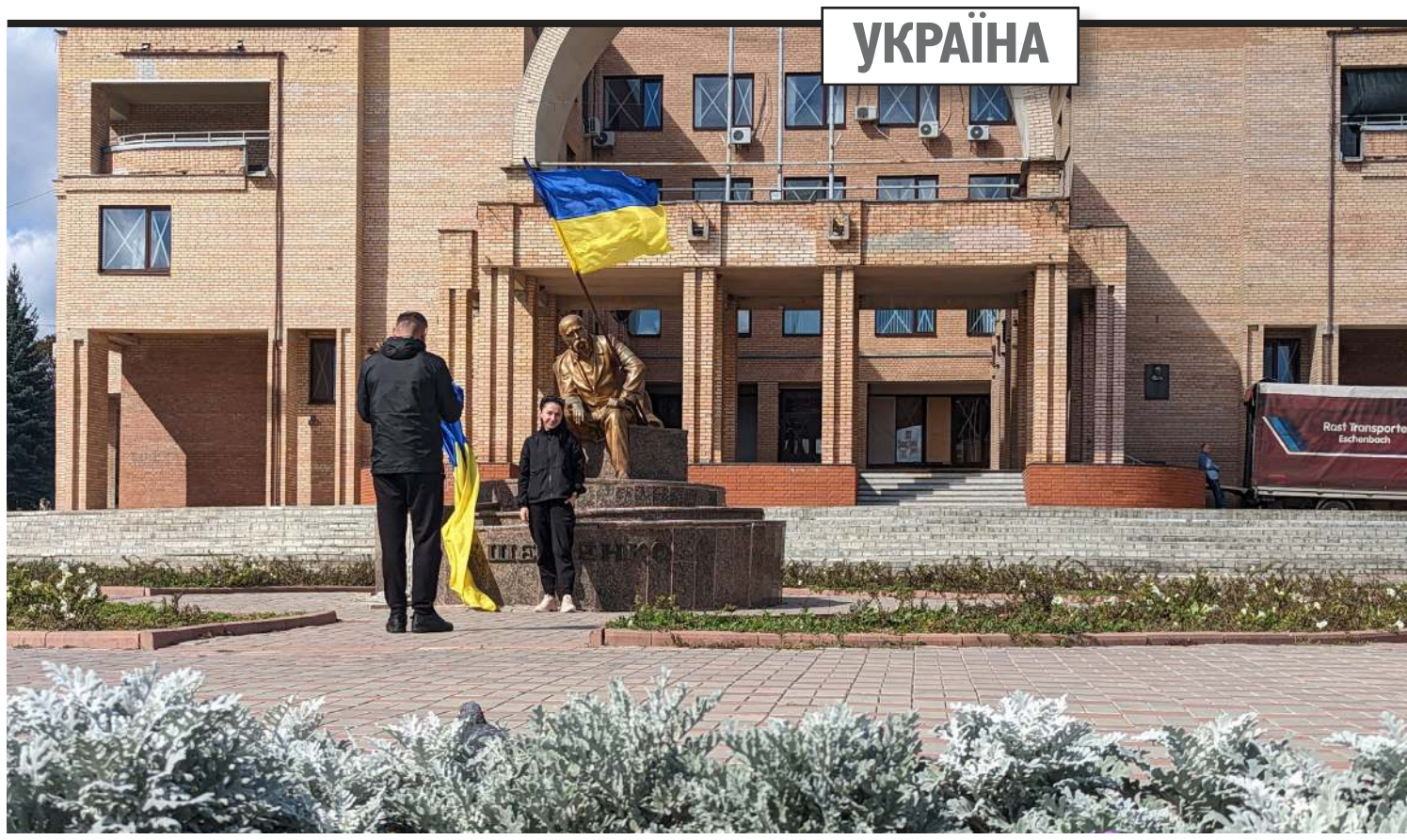

Харківська область: складне повернення до нормальності

Швидка їзда вночі дірявими дорогами Харківщини – справжнє випробування. Їдемо колоною з трьох позашляховиків, розфарбованих у камуфляж. Зрештою в одній з машин пробивається колесо. Треба міняти, а насоса, щоб підкачати, немає. Допомагає місцевий житель, який проїжджає повз нас.

– Куди їдете? – запитує чоловік.

– Поспішаємо на роботу, – відповідають бійці сміючись.

Дійсно, група військових-добровольців поспішала взяти участь у штурмі Ізюма. Машини були завантажені різною оптикою, дронами та автоматами Калашникова з глушниками, які стирчали між сумками та рюкзаками. Це загін, який перш за все займається розвідкою. Моя подорож з ними завершилась за кілька десятків кілометрів від лінії фронту.

Через два дні один з них написав мені повідомлення: «Зачистили Вірнопілля та Ізюм. Затрофеїли багато танків, зброї та боєприпасів». Незабаром отримую і фотографію: у кадрі він стоїть перед знаком на в'їзді до Ізюма.

Вдалий контрнаступ

Наприкінці серпня увага громадськості була прикута до Півдня України, де українські війська атакували позиції росіян, але наша армія наштовхнулася на сильний опір. Упродовж кількох місяців Київ обіцяв розпочати бойові дії, спрямовані на повернення Херсона та всього окупованого Півдня. Побоюючись українського нападу, росіяни зміцнили тут свою оборону, збудувавши кілька оборонних рубежів, які складаються не лише з окопів, а й з бетонних укріплень.

З кінця липня на цій ділянці фронту українська армія почала інтенсивно використовувати американські ракетні установки HIMARS. Ними атакували не лише склади боєприпасів і командні пункти, а й постійні переправи на річках Дніпро та Інгулець. Мости були настільки пошкоджені, що росіяни вже не могли використовувати їх для транспортування важкої техніки на правий берег Дніпра. Також українська армія обстрілювала понтонні переправи. Це спричинило великі логістичні проблеми у російських військ. Проте просування наших військових виявилося складним і повільним завданням.

Несподівано позитивні звістки почали надходити 7-8 вересня з Харківської області. Українські війська тут справді перейшли у широкомасштабний контрнаступ. Темпи були вражаючими: за тиждень вдалося відбити більшу частину території області з такими містами, як Балаклія, Куп'янськ та Ізюм. Українська армія скористалася успіхом і продовжила наступ. 1 жовтня українські військові захопили Лиман на Донеччині. А вже наступного дня з'явилась інформація про успіхи в Херсонській області.

«Голуб миру»

На звільнених у вересні територіях Харківської області відновлюється життя. Чимало місць досі перебувають під загрозою через російські обстріли. Сам Харків увесь час потрапляє під удари російських ракет. На жаль, місто розташоване неподалік російського кордону.

На північ від Харкова, ще ближче до кордону, знаходиться селище Козача Лопань. Від місцевого вокзалу до кордону по прямій лише чотири кілометри. Через Козачу Лопань проходили потяги на москву, але тепер здається, що це було дуже давно, за іншої епохи.

Дорогою в селище можна побачити багато зруйнованих артилерією будівель. Над коліями, що ведуть на москву, висять обірвані кабелі електропередач. Пожежа була дуже потужною. В одній з воронок при дорозі вмістилася перевернута автівка.

Козача Лопань була окупована до початку вересня. На вокзалі росіяни влаштували штаб. Однак залишки російської присутності помітні навіть через два тижні після звільнення. Перед входом, у приймальні, стоїть велика картонна коробка з наклеєним білим папірцем, де намальовані велика літера «Z» і напис «Своих не бросаем». Ймовірно, це коробка з-під посилки, яку перетворили на імпровізований смітник. Що виглядає досить символічно.

На землі валяються шматки одягу, стрічки з молитвами. Вперше я побачив ці стрічки на початку 2014 року на російських бойовиках у Слов'янську під час першого наступу української армії. Носили їх переважно на голові.

Більшість рисунків та листів намалювали і надіслали російські учні та дошкільнята. Листи подяки солдатам, малюнки із серії «С Днем Победы» та «Ничто не забыто». Пропаганда, ніби живцем з часів СРСР. На малюнку під назвою «Голуб миру», автором якого, згідно з наклеєною інформацією, є 6-річний Міша з дитячого садка, справді зображений білий голуб, але він ніби переплітається з великим чорним літаком, що скидає бомбу.

Але ще більше вражає за самі фотографії те, що більшість листів – а їх сотні – російські солдати навіть не відкривали. Вони так і лежать у ящиках або розкидані на підлозі.

Вхід до підвалу знаходиться з боку будівлі вокзалу. Тут допитували і, ймовірно, катували українських полонених.

На платформі, на цегляній стіні, можна побачити творчість людей, які не так давно тут дислокувалися. Біля напису «России Слава!» підписи, які свідчать, що тут були окупанти з так званої Луганської Народної Республіки.

7.

eprasa.pl 19201c8102

УКРАЇНА

Як війна увійшла в життя української акторки Марії Кочур

Марія Кочур (Форманюк) народилась у воєнний час, 1942 року, в місті Тамбові. Після звільнення Києва разом з матір'ю Ганною Осмоловською (киянкою за народженням) повернулися до міста. Закінчила школу. Займалась у дитячій театральній студії. З 1959 по 1963 рік навчалася в Київському театральному інституті ім. Карпенка-Карого на факультеті театру і кіно. Вже в студентські роки знялася в фільмі Сергія Параджанова «Наталія Ужвій» в епізодичній ролі Мавки. На молоду акторку звернули увагу. Після закінчення інституту у 1963 році її затверджують на роль Катерини в фільмі «Наймичка» за поемою Тараса Шевченка, який знімають до 150-літнього ювілею поета на студії Олександра Довженка (режисери Ірина Молостова та Василь Лапокниш). Цього ж року, після закінчення Інституту, вона стає акторкою Київського театру юного глядача (тепер – Київський академічний театр на Липках). У цьому театрі Марія пропрацювала майже 50 років, зіграла близько 100 ролей класичного та сучасного репертуару. Робота в кіно також тривала: акторка грала різножанрові ролі та образи.

В 1966 році Марія Форманюк знайомиться з журналістом Андрієм Кочуром, сином відомого перекладача та дисидента Григорія Порфировича Кочура. Дім в Ірпені, де після звільнення зі сталінських таборів жив Григорій Кочур, стає місцем не тільки родинного проживання, а й духовного зростання та глибшого пізнання себе, як українки. В цьому «Ірпінському університеті», за висловом відомої перекладачки та літературознавиці Махайлини Коцюбинської, починаючи з 1960-х років були частими гостями поети, художники, перекладачі та літературознавці: поети Василь Симоненко, Іван Світличний, Ліна Костенко, Іван Драч, Василь Стус, Іван Дзюба, Михайлина Коцюбинська, перекладачі Микола Лукаш, Анатолій Перепадя, Віра Вовк, Максим Стріха, режисер Лесь Танюк, художниці Алла Горська, Галина Севрук, Людмила Семикіна, Ольга Петрова та ще багато передових представників української інтелігенції.

Після смерті Григорія Кочура Андрій та Марія Кочури 1997 року в Ірпені організовують приватний музей – Літературний музей Григорія Кочура. Першим директором установи був Андрій Кочур. Після його смерті директоркою стала Марія Кочур. За 24 роки існування музею було проведено багато різних заходів – конференцій, екскурсій, видано багато книг з архіву Григорія Кочура. У Львівському національному університеті існує Кафедра перекладознавства та контрастивної лінгвістики ім. Григорія Кочура. Міністерством культури України засновано щорічну Літературну премію ім. Григорія Кочура за найкращий переклад світової поезії. В Ірпені третій рік проводиться міжнародний фестиваль поезії «Кочур Фест».

Зараз, після початку повномасштабної війни 2022 р., Марія Кочур перебуває в Польщі, в місті Бидґощ, та намагається своєю діяльністю допомагати польським друзям знайомитися з українською культурою.

Далі пряма мова Марії Кочур.

Фото з архіву героїні статті

Записки біженки

– Мамо, війна...

З такими словами син забіг в мою кімнату в нашому будинку в Ірпені вранці 24 лютого о 4 годині 20 хвилин.

– Я в Київ за дітьми, а ти?..

Я, не відчуваючи ще повної тривоги та страху, відповіла:

– Так, їдьте, а я зостанусь.

Вдалині вже чулись вибухи снарядів, інколи пролітали літаки та гуділи вертольоти. На вулиці повз вікно збільшилася черга автомобілів, які вивозили дітей та сім'ї у напрямку Києва.

На сусідній вулиці Євгена Гуцала (українського письменника) та нашій Григорія Кочура (українського поета, перекладача та перекладознавця), де і стоїть наш будинок, в якому розміщений Літературний музей Григорія Кочура, сусіди почали збивати та знімати таблички з назвами та номерами вулиць, дорожні знаки, щоб ворог не зміг зорієнтуватися в місті по картах. До них приєдналася і я, забираючи та ховаючи таблички з надією, що незабаром ми все прикріпимо на свої місця.

Відомий міст на Київ через Новоірпінську трасу військові підірвали на другий день війни.

Електрички через залізничний міст ходили з Бучі до Києва, вивозили людей на Київський центральний вокзал. Потім і його було підірвано на початку березня.

Вечорами на розі нашої вулиці почали чергувати чоловіки-сусіди з загонів територіальної оборони. Я побачила своїх сусідів, Федора-батька та його сина Максима, з незвичними для мене, якимись довгими гвинтівками, бо по вулицях почали просуватись невеличкі перевдягнуті у цивільне диверсійно-розвідувальні групи ворога. Через два тижні, біля Бучі, Федора-сусіда застрелив російський снайпер, а син Максим пішов потім служити в лави ЗСУ.

Світло та вода ще були, воду понабирали в усі можливі ємкості та ванни. Завішали вікна темними шторами, щоб вночі ворог не орієнтувався на місцевості, приготували свічки. Газ ще подавали. Спустилась у підвал, почала влаштовувати спальні місця в проході між стелажами бібліотечних книжок.

Прийшли молоді сусіди Віталій та Лєна, у яких двоє дітей – Ліза 12 років та Єва 9, подружки моїх онучок, та попросилися переночувати в підвалі на випадок тривоги. Стали зносити матраци, подушки, ковдри, одяг, воду та ліхтарики. На вулиці на той час було ще холодно, спали всі одягнутими. Віталій позакривав всі вікна в підвалі якимось щитами та залізними листами, рятуючись від осколків снарядів.

Віталік працював інженером-монтувальником в інтернет-компанії та виїжджав на виклики в напрямку Бучі, лагодив пошкоджені кабелі. Там на блокпостах територіальної оборони стояли його друзі, і звідти він привозив останні новини: що відбувалося на Чернігівському напрямку. Жорстокі бої за аеродром в Гостомелі, загинуло багато людей. Згоріла і наша «Мрія», найбільший вантажний літак та гордість українського авіабудування. Величезний чорний стовп диму застилав майже пів неба.

Через кілька днів Віталік приїхав дуже збуджений та нервовий, розказав про страшні бої в Бучі, що Буча напівзруйнована, Ірпінь теж вже зруйновано наполовину. То вони з дітьми виїхали в напрямку Луцька на машині. Евакуація залізницею людей ще тривала, а я все не наважувалась поїхати з дому.

Психологічно я не була готова покинути хату-музей, який ми з чоловіком Андрієм Григоровичем Кочуром створили 24 роки тому, де все робили своїми руками починаючи від експозиції, закінчуючи рідкісними колекціями книжок та інших історичних матеріалів. Дім Григорія Кочура (тепер музей) охрестили «Ірпінським університетом», в якому побували майже всі тогочасні шестидесятники – так називали молоду хвилю творчої інтелігенції – які своїм життям платили за відродження незалежної України. Фізично все це не увійшло б у жодну валізу, і я вирішила, що все хай залишиться на своїх місцях, як є, навіть національна символіка. Сподівалась на долю...

Поступово почали зникати світло, газ, а потім і вода.

У нас в домі був камін, тож раз на день, під вечір, трохи підігрівала хату, і практично вже доводилось жити в підвалі, бо прильоти літаків і бомбардування відбувалися цілодобово.

Зник і інтернет, зарядка телефону вичерпувалась. Заряджувати телефон ходила до сусіда, який через акумулятор для машини якось міг його підзаряджати. Ловити мережу інтернету можна було тільки в хаті з другого поверху, з крайньої кімнати, тоді інколи могла прорватися до сина, який мені кричав, щоб я негайно виїздила з Ірпеня, бо могла загинути. На той час він вже переправив дітей до Польщі, до Бидґоща, де жили його польські друзі.

З другого поверху хати, куди я піднімалась після обстрілів, було видно, як горіли будинки поблизу, стовпи диму та вогню підбиралися все ближче до нашого будинку. Наш куточок був за кілька кварталів від річки Ірпінь і обстрілювався кожного дня з артилерійських снарядів всіх видів, мінометів, постійно бомбили з літаків, бо за річкою, за підірваним мостом, були окопи та лінія оборони українських воїнів на підступах до Києва.

Вночі 5 березня ворог особливо інтенсивно бомбив переправу. Ворожий літак з дикими звуками та виттям дуже низько пронісся над самим дахом будинку. Будинок захитався від ударної хвилі, подвійні дерев'яні двері весь час билися та хиталися, вікна якось дивно дзвеніли. Я, стоячи у підвалі, під балкою, згадуючи, що треба стати під капітальним перекриттям, щоб зберегти голову, молила, чи то Бога, чи невідомо кого, про збереження життя та хати, про закінчення цього жахіття.

6 березня вранці, коли обстріли ніби вщухли, я вийшла у двір. Знову витягла з сарайчика приховану і вже зібрану валізку на колесах, з якою я вже кілька разів намагалася іти через міст, а ця жахлива ніч вирішила все. І ось, нарешті, я наважилася.

Викликала сусідів, що жили нижче, матір з сином, які не хотіли нікуди виїжджати. Довірила їм ключі і дала дозвіл переховуватись в підвалі, брати всю їжу, що була в хаті припасена.

З валізкою та маленькою сумочкою виїхала на перехрестя, вибухи за лісом не змовкали, розгублено спочатку пішла вниз по вулиці, до маленького мостика до річки, але збагнула, що і він може бути розбомблений. Повернула, і пішла по вулиці Григорія Кочура до вулиці Озерної. В цей час з воріт сусіднього будинку вийшли сусіди – Наталія з чоловіком Олексієм. Я покликала її з собою, вона теж вирішила іти до мосту за мною. Я, що просувалася не дуже швидко, пішла вперед і як могла тягла візок по розбомбленій вулиці Озерній. Скрізь валялись каміння, обірвані електричні та телефонні проводи, понівечені листи заліза з дахів, згорілі автомобілі. Раптом я зупинилась, з асфальту на 1.5 метри стирчала нерозірвана авіабомба, з великою обережністю та страхом почала її обходити, боячись, щоб вона не здетонувала. Відчувала, що сил моїх не вистачає на цей марафон. Назустріч з провулку, з бічної вулички, вийшов якийсь чоловік і сказав, що туди іти не слід, там небезпечно, треба іти нижче, ближче до мосту. Коли я побачила міст, то потік людей вже збільшувався. Їхали і автомобілями, підвозили тих, хто не міг сам пересуватися. Треба було перелізти через дві дорожні загородки з речами до дороги під мостом з правого берега. Люди допомогли.

7.

eprasa.pl 19201c8102

УКРАЇНА

Продовження з 5 сторінки

Метрів за двісті від вокзалу розташовані складські будівлі. Одна з них знищена артилерійськими вибухами. Тут також базувалися російські солдати. Частину підвалу загородили, тут також затримували і катували українців. Після контрнаступу в Харківській області було виявлено близько двадцяти таких катівень.

Повернення до життя і травми окупації

Дорогою з Харкова до Балаклії проїжджаємо повз розбиту військову техніку, іноді евакуатори везуть трофейні російські танки і транспортери. Автобусні зупинки розмальовані буквами «Z».

Ракета Huragan, що застрягла в землі, стирчить у полі. Через кілька сотень метрів бачимо воронки після вибухів і бетонний знак з назвою «Балаклія». Перед ним фотографується на пам'ять група українських військових.

«Це наша робота, – каже чоловік іншим, показуючи на воронки. – Так, наша, – підтверджує, показуючи артилерійський шеврон, і додає: – Може, не зовсім тут, але ми стріляли по російських позиціях навколо міста».

Тиждень після визволення, і «Укрзалізниці» вдалося відновити залізничне сполучення з Харковом. 19 і 20 вересня в місті ще не було електроенергії (електропостачання відновили наприкінці вересня).

– Ходити містом було страшно, навіть на базар треба було йти з паспортом і телефоном, – розповідає Віктор, який до російської агресії працював на місцевому цементному заводі.

Ми сидимо з його дружиною у дворі їхнього будинку. Можна напитись кави, бо, на щастя, є газ, ми їмо кавун з їхнього городу. Теплий вересневий день і приємна атмосфера, якби не жахливі спогади.

Коли Віктор виходив з дому, то про всяк випадок видаляв усе з телефону, бо якщо щось би не сподобалось, могли забрати. А якщо зовсім не подобалося, то забирали господаря.

У відділку міліції в центрі міста російські окупанти влаштували свою в'язницю і кімнату тортур. На іншому боці вулиці, в друкарні, – ще одне місце тортур. Туди можна було потрапити лише тому, що ти не сподобався росіянам.

– Був у мене знайомий, який їздив містом на машині і казав, що вони «нормальні пацани і нема чого боятися». Через три дні він приїхав на велосипеді. Я його питаю: що сталося? А він: «Забрали мою машину». Я відповів: «Ти ж казав, що вони нормальні хлопці»! – сміється Віктор і додає, що потім машину повернули, хоча їздити на ній було вже неможливо.

Одного разу вісім росіян прийшли до будинку навпроти, щоб забрати Сєрьожу, друга Віктора. Тримали його десять днів. Коли його звільнили, він два тижні приходив до тями, потім зібрав речі та поїхав через росію до Фінляндії.

Спочатку росіяни ще пускали в бік Андріївки, куди можна було з'їздити за хлібом, а потім повністю закрили місто.

– Люди ходили в магазини і на ринок робити покупки від восьмої ранку і до дванадцятої дня, а потім місто ставало

мертвим, – розповідає місцева мешканка Олена.

Коли був обстріл чи бомбардування, вони ховалися в підвалі – там жили і ночували. Їхній пес біг з ними до схрону, а кіт ховався у будинку.

– Звикаєш і вже орієнтуєшся – це від нас летить чи до нас. Чи час тікати, чи ще можна почекати, – каже вона, показуючи осколки, які залетіли у хату та на подвір'я.

З референдумом не встигли

– Навколо Балаклії велися бої з трьох боків, а російська пропаганда тоді казала, що вони вже окупували майже всю Україну, – згадує Віктор.

росіяни разом зі своїми колабораціоністами запустили в місті своє радіо та кабельне телебачення.

– Сказали, що скоро видадуть російські паспорти і що вони проведуть референдум. Але не встигли.

До нашої розмови приєднується їхня подруга Наталя. Вона теж жила у своєму будинку, але їй пощастило менше.

– росіяни прийшли до нас на початку окупації. Вони сказали, що житимуть тут, і вигнали нас з дому. Перші п'ять днів ми жили у сусідів і бачили загарбників п'яними в нашій хаті.

Будинок Наталі пограбували, однак за всю окупацію вона жодного разу не звернулася за гуманітарною допомогою до росіян.

Олена, як і Наталя, – патріотка України, хоча майже вся її родина живе під москвою. І у липні вона навіть їздила до них, бо хвора на рак, і їй потрібні були аналізи.

– Там неможливо витримати. З тими, хто дивиться «зомбоящик», не можна розмовляти. Я сперечалась з батьком десять днів. Він мені: «Ти нічого не знаєш!» А я кажу: «Я звідти приїхала!» Проте його неможливо було переконати, хоч я – його дочка. Я запитала, чому він мені не вірить. Він відповів: «Вам брешуть». Молодші родичі дивляться не телевізор, а інтернет, і роблять якісь висновки. Але вони пасивні, кажуть «Ну, що ми можемо зробити...» – Олена злиться, але водночас глибоко сумує. Вона чудово розуміє, що більше ніколи туди не поїде і не побачить ані їх, ані могилу матері.

Радість і гордість

– Коли прийшли наші, перевіряли будинки, малювали хрести на воротах. Ми були такі щасливі, дарували їм кавуни, дині та виноград, – розповідає Олена.

І попри хворобу та те, що російська пропаганда та агресія відірвали її від родини, вона радіє, що вони вижили і повернулися в Україну, в будинок своєї мрії, де живуть лише чотири роки.

– Ось зараз дивишся на наше місто, на нашу країну, і відчуваєш гордість, що більшість наших людей об'єдналися. І, можливо, наше місто стане навіть кращим, ніж було. І ми так пишаємося нашими солдатами, навіть просто тим, як вони виглядають! – додає Наталя. ■

Петро АНДРУСЕЧКО
Фото автора статті

Під підірваною частиною мосту, перед річкою, скупчився великий натовп людей. Переправлятись треба було по вузький дерев'яній кладці, по якій бігла вода. Бійці територіальної оборони та військові брали під руки, і людей перетягували з валізами, з дитячими та інвалідними візками. Скрізь валялись великі брили бетону та покрученого заліза, через які і ногу не можна було підняти. Я відчувала, що сил майже нема. Тут на допомогу мені прийшов молодий чоловік, який запропонував взяти мою валізу на колесах і піднести її на другий високий берег.

Коли я вилізла на високий берег річки до шосе, то не побачила ані того молодого чоловіка, ані моєї валізи.

Бійці швидко переганяли людей через шосе, до лісочку, куди на швидкості з Києва на різних легкових автомобілях під'їжджали волонтери, бо з боку Бучі та Гостомеля весь час в спину людей стріляла артилерія ворога. Підбігла до черги і сусідка Наталія, і ми разом з шістьма іншими людьми, котами та собаками на маленькому автомобільчику рвонули по Новоірпінській трасі у бік Києва. В передмісті Києва Ново-Біличах ми пересіли у великі автобуси, і вони колоною відвезли нас на Київський центральний вокзал, де формувалися потяги для біженців у бік Львова. На вокзалі було море людей, які різними потягами їхали до західних кордонів. Через кілька годин нам з Наталією вдалося втиснутися в просту електричку до Львова. У вагоні було біля 300 людей, люди по 6 осіб сиділи на одному боковому сидінні, стояли та сиділи на валізах в проходах, тамбури теж були забиті стоячими людьми. У нас була одна маленька пляшка з водою на двох та дві маленькі шоколадки. В таких умовах 12 годин ми їхали до Львівського вокзалу. Там нас вночі зустрів син мого дуже доброго знайомого. Ми, нарешті, помились, попили чаю та лягли у чисту постіль.

Через кілька днів маршруткою доїхала до Ковеля, де мене чекав син в хаті приятелів. Знайома місцева жінка взяла мене в свою машину для перетину кордону з Польщею, бо її дочка раніше з новонародженою дитинкою були вже переправлені в Холм. Вона мене довезла до вокзалу, і польські волонтери порадили мені їхати з пересадкою в Познані на Бидґощ, де вже перебували мої дві онучки. Їх прихистив приятель та колега мого сина.

Отак я опиналася в ніч з 12 на 13 березня в невідомому для мене старовинному польському місті Бидґощ. ■

Ярослава КОБИЛКО

Дуже сердечно вітаємо пані Марію Кочур з прекрасним ювілеєм!

31 липня цього року Вам виповнилось 80 років. Тішимось, що у Вас міцне здоров'я, щоденні успіхи та велика активність в культурному міжнародному середовищі в Україні, Польщі та інших країнах світу. Дякуємо за Вашу сердечність, творчий підхід до справ і людей та прекрасну щиру усмішку...

Бажаємо Вам всього найкращого!

Нехай Господь благословить на многая і благая літа!

Друзі з Польщі

eprasa.pl 19201c8102

Великы кєрмешы Сьвятой Горы Явір

Перед II Сьвітовом війном Богородиця слізно заповіла: Ви тут не будете. Вас звідси викинуть. Сызы по лици Матери Божой на явірскі іконі котили ся в 1938 році, з Фірийом бесідувала од осени 1925 рока, а товды першый раз вшыткым людям молящым ся на тій горі слезами заповідала, же занедовго не стане нас в горах (віщене лихо пришло в 1947 році).

По Лемковині кружыла товды інша невесела вістка. Несло ся в народі, же придут такы часы, в котрых люде на вірах будут ся сварити, але вірити не буде кому. Кєд смотрю на Сьвяту Гору Явір, то здає ся мі, же заповіджене лихо стоіт юж рядом з нами. На праві власности до каплиці (на высівскій горі в 1929 році збудуваній греко-католиками з наказу Богородиці и стараньом Фіриі) влада нашых братніх Церков зачала ся сварити. Спір зашол аджи до суду, ба, перешол вшыткы його інстанциі. Здавало ся, же судам не буде

кінця, програний фурт одкликувал ся и спір о володіня явірском каплицьом ишол до вышшой інстанцийі. Явір доводит, же Церков Христова тіж зачынат псути ся од головы, бо миряне до суду не пішли. Перед війном во Высові был великый меджехристияньскый спір о грошы присланы з Гамерикы на будову явірской каплиці, а привлащены римо-католицкым деканом з Грибова. Нагваряно товдышнього пароха (о. Миколу Дуду) до одданя справы до суду, але Фірия рекла, же так ся не годит, же каплиця праві юж готова (не мала лем вшыткых ґонтів на дасі), адже най жменя небогатых Поляків, жыючых в Высові и Высівскій Гуті, за присланы грошы збудує костел. Од римо-католиків зажадала лем єдного, посьвячыня храму Матери Божій.

Сучасны сварні о Сьвяту Гору Явір дякувати Богу не зышли медже вірных, фурт не можут погодити ся лем нашы єпископы и єґомосьці. Хоц ся не свариме и по судах сме не ходили, судове силуваня ся о Явір тіньом кладе ся и на наше жытя. Не ворогуєме, бо знаме, же сонце не може заходити над нашым гнівом. Бог наказує спрібувати помирити ся аджи з ворогом. Кєд не доходит до згоды з ворога провины, то и так му одпущаме, бо хочеме мати чысту совіст. Мус и ворога помилувати, кєд хочеме жебы Бог принял штоденне наше Отче наш.... Вшытко мусиме оставити должником нашым, бо не належыт жыти в гніві, товды в Бога будеме лицемирами и не буде нашым щытом.

Іншы уступуют, бо слухают іншой пословиці бесідуючой, же уступує мудрішший. Ци єрархы не мают ся за мудрішшых? Ци за то нихто першый не хоче ся вступити з раз обраной дорогы? Дякуйме Богу и зато, же о Сьвяту Гору Явір хоцкі мы миряне не ворогуєме зо собом а потрафиме разом ся молити. На Гору Явір приходиме не для єпископів, лем задля Богородиці, задля подякы за блага отриманы за Єй покровительством. Хоц в суді не были сме, то и так стыдно перед сьвітом, же судили сме ся о місце, котре винно єднати. Може и зато слезы Богородиці котили ся по явірскій іконі.

Першы кєрмешы

Правду бесідували предкы, же де двох в співці, там о єдного задуже, жытя нераз вказало, же справді так єст. Кєд в каплиці на Яворі одправляли єґомосьці єдной конфесиі, люди молящых ся все было гідні. По 1956 єґомосьць тіж был лем єден, од кінця 60-х років юж лем православний, але на явірскых богослужбах по-старому дальше были присутны и греко-католикы. Фурт выходили на Гору Явір, бо чули внутрішню потребу бытя в місци жывой присутности Богородиці, бо явірску каплицю збудували іхні предкы, до выселіня на Яворі были лем греко-католицкы одправы.

В першых роках існуваня явірской каплиці торжественна кєрмешова Служба Божа одправляна была два разы до рока. Найбільшы кєрмешы припадали на осін на свято Покровы (першый раз 1/14 жовтня 1929 рока, товды явірску каплицю посьвятил перемиский греко-католицкий єпископ, владыка Йосафат Коциловский). Другый кєрмеш был на майового Миколая (першый раз 9/22 мая 1930 рока). По 1947 році, адже кєд акция „Вісла" вымела нас з рідных гір, декаду на Яворі не было жадных одправ. Товды протягом декады в явірскій каплиці горіли лем ватры пограничняків. Мы на сесу гору приходити могли сме аж по 1956 році, кєд дозволено нам вертати в Бескыды. Хотіли сме подякувати Матери Бога Жывотворящого за допомогу в пережытю повоєнного горя, бо переконали сме ся, же выселіня было гірше од II Сьвітовой війны.

Далі буде

Марко ПОСТІВ-ЯРУГА

Фото з сайту gora-jawor.pl

eprasa.pl 19201c8102

Історія

Історичний календар
жовтень

7 жовтня 1253 р. в місті Дорогичині (сучасна Польща) відбулася коронація і помазання галицько-волинського князя Данила Романовича королівською короною.

Данило Галицький походив із династії Романовичів, відновив і розбудував Галицько-Волинську державу, створену його батьком Романом. Його правління співпало із монголо-татарською навалою на руські землі. Хоч Галицько-Волинська держава знаходилась найзахідніше з-поміж руських земель, але монголо-татари дійшли і сюди. Князь Данило чинив супротив іноземній навалі і шукав союзників. В пошуках останніх звернув увагу на країни західної Європи. Так він вийшов на папу римського Інокентія IV, який пообіцяв князю організувати антимонгольський хрестовий похід з військ ряду європейських країн. За це Данило Галицький мав прийняти католицьку віру та корону від папи римського. Традиційно вважається, що Данило прийняв корону через необхідність боротьби з монголо-татарами. Однак не менше його цікавили й інші вектори зовнішньої політики: боротьба за австрійську спадщину та землі литовців, прусів, ятвягів на півночі.

Важливим наслідком коронації стало надбання рівних прав із іншими коронованими правителями Європи. За тодішньою традицією королівський титул міг надати лише папа римський. Король не міг бути нічиїм васалом, а в разі нападу на його державу – інші правителі-королі мали йому допомогти. Данило Романович отримав титул «короля Русі», а папа римський закликав володарів Чехії, Моравії, Сербії, Помор'я, Пруссії виступити проти монголо-татар. Однак ніхто із західних правителів не відгукнувся на заклик папи римського. Це призвело до охолодження відносин із Римом. Тим не менш, наступники Данила Романовича ще протягом пів століття титулували себе «королями Русі».

15 жовтня 1615 р. київська шляхтянка Галшка Гулевичівна складає й підписує дарчу (фундуш) і вносить її при поважних свідках до київських ґродських (магістратських) книг, після чого вона набрала юридичної ваги. У дарчій відписала свою садибу із землями в Києві для заснування нового монастиря, шпиталю і школи для дітей шляхти і міщан.

У дарчій ішлося: «Я, Галшка Гулевичівна, дружина його милості пана Стефана Лозки, будучи здорова тілом і розумом, явно і добровільно усвідомлюю цим листом, що я, живучи постійно в давній святій православній вірі Східної Церкви, з любові й приязні до братів моїх – народу руського з давнього часу умислила Церкві Божій добро учинити... Правовірним і благочестивим християнам народу руського в повітах воєводств Київського, Волинського і Брацлавського, станам духовним і світським сіятельним княжатам, вельможним панам шляхті і всякого іншого звання і стану людям руським. Даю, дарую і записую і відказую, фундую добра мої власнії, дідичні права і вольності шляхетські маючи власний мій двір з землею, зі всім до того двору і землі правами, пожитками, різними належностями, нічого собі самій, ані нащадкам моїм не зоставляючи». Цим було покладено початок Київській братській школі.

Згадані в грамоті маєтності отримувало Київське Богоявленське братство, яке об'єднало православну шляхту, духівництво, ремісників та купців міста. А в будинку, який йому дарувала Галшка Гулевичівна, було відкрито братську школу. Тут відбувалися її заняття. Тодішні учні вивчали там церковнослов'янську, «словеноруську», грецьку, латинську й польську мови, а також арифметику, геометрію, астрономію, музику, історію, поетику, філософію та богослов'я. А 1632-го митрополит Петро Могила об'єднав школи Києво-Печерської лаври з Київською братською у вищий навчальний заклад – Києво-Могилянську колегію. 1701-го, за гетьманування Івана Мазепи, вона отримала статус академії.

17 жовтня 1814 р. народився Яків Головацький (1814–1888) – етнограф, поет, історик, громадсько-політичний діяч, один із засновників «Руської трійці». Це було літературне угруповання, що одним із перших започаткувало на західноукраїнських землях національно-культурне відродження.

Літературну та наукову діяльність розпочинає із середини 1830-х років. Як етнограф досліджує Галичину, Буковину та Закарпаття. Результатом стали наукові праці, зокрема: «Мандрівка по Галицькій та Угорській Русі», «Велика Хорватія або Галицько-Карпатська Русь». Та найбільший його здобуток – 4-томна збірка «Народные песни Галицкой и Угорской Руси». Без неї досі годі обійтися українському фольклористові чи етнографові. Зусиллями Якова Головацького 1837-го побачив світ альманах «Русалка Дністрова». Його особливість полягала в тому, що це було перше видання українською мовою на західноукраїнських землях. На сторінках «Русалки Дністрової» Яків Головацький опублікував і свого першого вірша – «Два віночки».

1843-го Головацький оприлюднив статтю «Язик руський і його відміни», де вперше висунув тезу про окремішність української мови та її відмінність від інших слов'янських мов. Розвинув цю думку в доповіді «Розправа о язиці южноруськім і його наріччях», яку виголосив на засіданні Галицько-Руської Матиці 1848-го. А наступного року опублікував «Грамматику руского языка». У ній розвиток української мови пов'язав із долею її народу-носія.

Яків Головацький у 1848–1867 роках викладає «руську мову та словесність» – українську мову й літературу – у Львівському університеті. І починає стрімко скочуватися до москвофільства. «Вже в 1849 році при переході російських військ через Галичину новий професор стратив віру в самостійність руської народності і в потребу та рацію існування тої народності, значить стратив віру і в предмет, котрий мав викладати, – пише Іван Франко. – От тим-то й не диво, що викладав він як за напасть, без життя і запалу, після російських підручників, викладав тільки елементи старослов'янської граматики та староруську літературу дотатарської доби і, звісно, нікого не вмів загріти до своїх викладів. Слухачі позівали, сам професор, очевидно, робив панщину і щохвилі поглядав на годинник. Не диво, що за цих 20 літ свого професорства Головацький нікого нічому не навчив, що ми не знаємо між галицько-руськими діячами ані одного, котрий би сказав про себе: «Я – ученик Головацького». 1867-го Яків Головацький взагалі перебирається до Російської імперії. Осів у Вільні – нинішній Вільнюс.

25 жовтня 1876 р. у станиці Охтирська на Кубані народився Кузьма Безкровний (1876–1937) – громадсько-політичний діяч, економіст.

Через активну громадянську позицію молодий Кузьма був висланий за межі Кубані. Освіту отримав у Харкові, де закінчив Вищі комерційні курси та став одним із засновників та директорів Українського кредитного товариства. На Кубані був відомий як лідер кооперативного руху, засновник кредитних спілок, які об'єднав у Центральний кооперативний банк.

Кузьма Безкровний був водночас активним українським громадсько-політичним діячем на Кубані. Прагнучи дати своїм дітям освіту рідною мовою, він відправив їх навчатися до української гімназії в Галичині. А вже 1917-го за його ініціативою на Кубані засновано першу українську гімназію.

У роки національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. Кузьма Безкровний був одним із ініціаторів створення Кубанської Народної Республіки і проголошення її конституції. Палко відстоював об'єднання Кубані й України. «Це був найбільший кубанський тоді політик, українець із кості і крові, але дуже обережний і маломовний, – писав у спогадах останній прем'єр уряду Кубанської Народної Республіки Василь Іванис. – Це був великий насамперед українець, а потім козак шляхетної крові». Із 1920-го Кузьма Безкровний жив і працював на еміграції у Чехословаччині. Видавав часопис «Кубанський край».

Підготувала Олена ГУМЕНЮК
Фото з Вікіпедії

Фонд Український Народний Дім у Перемишлі
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001
ПІДТРИМАЙ РЕМОНТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ПЕРЕМИШЛІ!

eprasa.pl 19201c8102

КУЛЬТУРА

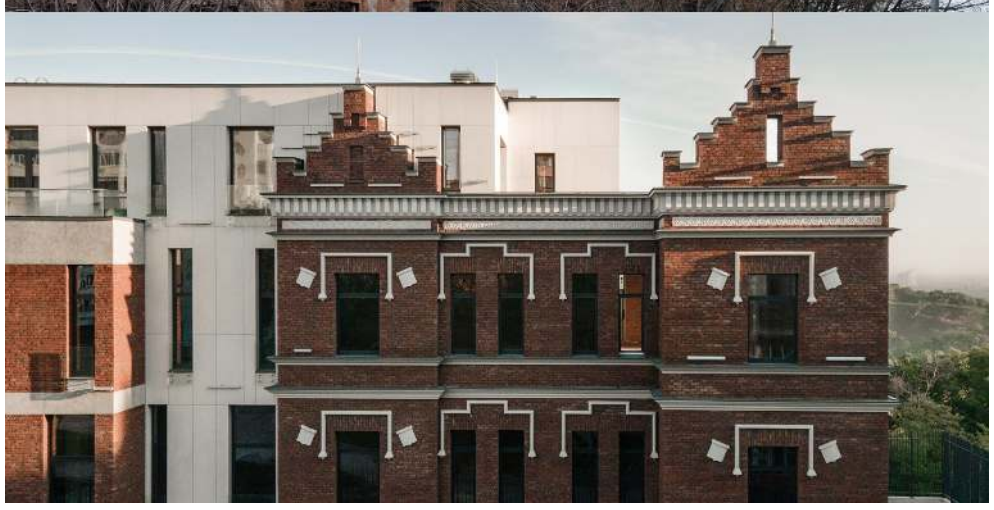

▲ Київ, Пейзажна алея

▲ Львів, Фабрика повидла

Реконструкції поза часом: які історичні будівлі в Україні отримали друге життя

Проблема збереження історичних будівель у належному стані ще до повномасштабної війни була нагальною в Україні. Так, 2021 року в столиці зруйнували садибу Барбана кінця XIX століття, а на початку російського вторгнення в Києві горе-бізнесмени почали розбирати кам'яницю кінця XIX століття на Подолі. Недобросовісні забудовники в пошуках ласого шматка землі під черговий ЖК чи несвоєчасні дії влади часто ставали причиною знищення культурної спадщини. Попри те, силами небайдужих окремі історичні будівлі в Україні отримали друге життя.

Фабрика повидла у Львові

У Львові колись процвітала фабрика спиртових виробів та підсолоджених трунків сім'ї Кроніків. На цьому підприємстві виготовляли вина, ром та оцет. Однак кінець успішній бізнес-історії поклала війна – родину засновників знищили, а підприємство перейшло під опіку радянської влади. Завод перейменували на Львівську алкогольну фабрику №5, проте окремі приміщення використовувалися як овочеві цехи, де виробляли повидло.

В 2008 році виробництво зупинилося, а фабрика залишилась порожньою. Заводські приміщення вподобали місцеві митці: тут влаштовували виставки та перформанси.

Відновлювати історичну будівлю взявся меценат та історик Гаральд Біндер. Чоловік поставив собі за мету створити на основі занедбаного індустріального приміщення справжній міждисциплінарний центр сучасного мистецтва – Jam Factory Art Center. На території мистецького осередку буде театр, музична сцена, експозиційний зал. Сьогодні працівники Фабрики проводять творчі вечори в укриттях та влаштовують благодійні заходи на підтримку митців, а відкриття центру перенесли через війну.

Дореволюційна садиба у Києві

В столиці України, на Пейзажній алеї, розмістилася цегляна дореволюційна садиба в неоготичному стилі початку XX століття. В 1990-х роках зі споруди виселили жильців – причиною став аварійний стан маєтку. Вже згодом флігель під номером 34-А від 1996 року був внесений до переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, однак садибу не поставили на облік пам'яток архітектури місцевого значення.

Подейкували, що її і зовсім можуть зрівняти з землею, але в 2020 році почалася довгоочікувана реконструкція будинку – за роботу взялося бюро Urban Design. Архітектори вирішили реконструювати садибу, орієнтуючись на вимоги положень Венеційської хартії з охорони й реставрації нерухомих пам'яток і визначних місць.

Стан маєтку виявився вкрай невтішний, тож праця фахівців у буквальному сенсі була ювелірною. Об'єм будинку, який можливо було зберегти, архітектори залишили, натомість нову частину будівлі звели з сучасних будматеріалів – цим вони підкреслили контраст між історичною частиною та сьогоднішньою. Відновлений фасад органічно поєднується з елементами містобудівництва XXI століття. За попередньою інформацією, в оновленому домі 34-А працюватиме Посольство Японії.

Цехи заводу у Львові

Колись вулиця Шевченка у Львові асоціювалася виключно з промисловим районом міста, куди не особливо заглядали мандрівники. За австрійських часів тут розташовувалися казарми та військові склади ерцгерцога Леопольда Сальватора, а пізніше з'явився львівський завод автонавантажувачів.

Хоча справи в підприємства йшли непогано, на початку 2000-х воно збанкрутувало – відтоді цехи почали занепадати. Втім, зараз на місці промислових споруд створили новий KIVSH – це цікавий осередок для бізнесу та молоді.

KIVSH – сучасний креативний простір, який об'єднує під одним дахом десятки талановитих людей. Тут працюють коворкінги, кав'ярні, спортзали, галереї, художні резиденції. Створення KIVSH на місці колишнього промислового цеху – це показовий для України кейс, як заснувати сучасний громадський осередок на базі історичного фундаменту.

Кінотеатр у Чернівцях

Занедбаний та покинутий кінотеатр імені Миколайчука на вулиці Головній, 140 у Чернівцях довго був наріжною темою для розмов містян. На жаль, так склалося, що на Батьківщині відомого актора споруда, названа на його честь, повільно занепадала, втрачаючи до себе всякий інтерес, аж поки міська влада, на вимогу громадськості, все ж таки не вирішила реконструювати будівлю під кіномистецький центр.

В 2018 році компанія BOYKO ARCHITECT GROUP продемонструвала відеопрезентацію майбутнього проєкту, який в результаті здобув нагороду на фестивалі української архітектури та отримав схвальні відгуки місцевих мешканців.

Час здачі об'єкта в експлуатацію переносився з року в рік – причиною називали проблеми з фінансуванням, але влітку 2021 року культурно-мистецький центр відчинив свої двері. Наразі цей простір став одним з найпопулярніших в місті – тут відбуваються різні культурні заходи для молоді та, звісно ж, перегляд культових нових і старих кінострічок. Також в Чернівцях з'явився мурал із зображенням Івана Миколайчука, який красується поблизу центру.

▲ Чернівці

▲ Вінниця

Повітове казначейство у Вінниці

В період між 1896 та 1900 роками на околиці Вінниці звели одноповерхову будівлю, у якій розмістили повітове казначейство. Водночас, тогочасний уряд був не надто задоволений таким розташуванням споруди — про це дослідники заявили, посилаючись на листування між мером містечка та очільником губернської скарбниці. Тогочасні урядовці навіть гадки не мали, що в майбутньому Вінниця розшириться, і та сама околиця стане центром міста.

За радянських часів у будинку розташовувався Вінницький обласний відділ народної освіти, а в 1934 році до нього добудували ще два поверхи – саме тоді він набув сучасних рис. Однак дім перестав функціонувати через Другу світову війну, а в 1944 році садибу і зовсім спалили – її вдалося відновити лише на початку 1950-х років.

Міська влада міста вирішила не тільки відновити за допомогою раритетних світлин історичний облік маєтку на вулиці Соборній 89, але й створити на його основі масштабний культурний проєкт, найбільший в Україні – туристичний хаб. В приміщеннях хабу проводитимуть лекції та майстер-класи. ■

Тетяна СЕМАКОВСЬКА

Фото з відкритих джерел

eprasa.pl 19201c8102

КУЛЬТУРА

«Наш фільм – ще одна цеглина у підсилення світової уваги до війни в Україні»

«Область героїв» – це перший повнометражний фільм про події російсько-української війни після 24 лютого. Він розповідає про людей, які рятували життя в окупованих містах на Київщині. Стрічку знято на основі реальних подій. Це кінореконструкція п'яти історій українців, які зіграли самих себе.

Фільм є продюсерським проєктом Олексія Комаровського *(на фото)*. Він починав як актор, знявся у більш ніж 20 фільмах та серіалах, а в 2013 році заснував компанію IdeaFilms. Вихід «Області героїв» у прокат заплановано наприкінці цієї осені.

Ми розпитали Олексія про те, як у нього виник задум фільму, про героїв картини і про пошук історій часів окупації Київщини.

– Олексію, хотілося спочатку торкнутися вашої біографії. Актор і продюсер – різні професії за рівнем відповідальності. Актор – це виконавець, продюсер – той, хто біля керма, хто несе на собі тягар усього проєкту. Наскільки для вас складним був такий перехід між категоріями, так би мовити?

– Цікаво, ви перший, хто так чітко зауважив різницю і запитав про це. Справа в тому, що я актор з дитинства, з дитячої театральної трупи і до сьогодні. Продюсерством займаюся останні 10 років, створивши власну компанію. Тож ніякого переходу не відбулося, я й досі вдало поєдную ці дві професії в різних проєктах. Як актор у проєктах інших продюсерів і кінокомпаній, як продюсер і режисер – у своїх проєктах. Така цікава комбінація вдалася мабуть тому, що у мене крім акторської освіти є вища економічна освіта. Завжди подобалося вигадувати ідеї і формати та власноруч їх реалізовувати.

– Де вас застало 24 лютого?

– У центрі Києва. Як і мільйони українців, я мирно спав. Але для мене це не було несподіванкою, підсвідомо я був готовий до такого розвитку подій, просто не хотів у це вірити: невже ці кремлівські демони настільки безглузді самогубці, аби розпочати таку страшну війну? Насамперед я оперативно зв'язався з близькими, ми розробили чіткий план дій. Вже за 15 хвилин я був на вулиці і зіткнувся із першою ДРГ (Диверсійно-розвідувальна група). Вони під виглядом простих киян запитали не київською російською: «Брат, че делать собираешься? Куда ехать? Может, где оружие дают?» Їх видала поведінка, авто, обличчя та говір. Я спеціально відповів: «Глянь у „Дії", там вся інформація». Після відповіді: «Где, где?» все стало ясно і я передав номер, марку авто і координати до поліції. За три хвилини прибув наряд. Підозрілих пов'язали, знайшовши зброю в авто.

– Як до вас прийшла ідея «Області героїв»?

– Ще в березні я навіть не думав про якісь зйомки. А вже у квітні-травні ідеї знімати щось про героїв я чув від багатьох колег. І це логічно, і правильно. Проєкти про героїв знімаються і зараз, вони всі різні і актуальні. Але у мене постало питання, що саме знімати, який формат, як знімати і про кого. Я визначив три основні концептуальні стовпи: перше – тільки пряма мова героїв, знятих як фільми-портрети у особливих локаціях без закадрового голосу; друге – підсилення історій кінокадрами реконструкцій подій за участі саме цих реальних людей в головних ролях; третє – проєкт має складатися з 4-5 різних героїчних історій. Далі проєкт почав свою еволюцію, набираючи креативних образів, авторських прийомів, символів, фішок. Фактично ми стартували 1-го червня. І, уявіть, всього за 3 місяці під час війни створили повнометражний фільм.

– Ви характеризуєте фільм як реконструкцію. Що це означає?

– Весь світ дізнався про сміливість і героїзм цивільних українців з новин, соцмереж, документальних відео в Ютубі, з фотознімків, з коментарів очевидців. Такий формат має унікальну доказову силу та відчуття реальності, але недовгий термін життя і не передає безпосередні переживання героїв відео, яких тисячі. А кіно – це формат, який створюється на роки і є провідником до душі учасників подій. І саме кінореконструкція героїчних історій, розказаних голосами самих героїв та відтворених ними, максимально занурить глядача у стан емпатії. Для нас «Область героїв» не обмежується адміністративним регіоном, це поняття набагато ширше і більше, це земля, край, територія у Всесвіті, де народжується і живе героїчна нація. Особливо добре це відчувається в назві англійською: Region of Heroes. У травні, коли народилася ідея, Київська область була одним з найтрагічніших регіонів у світі, об'єднуючи в собі міста-герої Бучу, Гостомель, Ірпінь, Ворзель, Бородянку, Мощун та інші. І ця земля, цей край відстояв свою свободу, переміг зло. У нашій кінореконструкції ви не побачите сцен з павільйонів чи в декораціях. Всі сцени зняті у реальних локаціях Гостомеля, Ірпеня, Бучі, Ворзелю, що довершувалися нашими художниками-постановниками.

– Як ви будете утримувати баланс між документальною природою цього проєкту та елементами гри, необхідними для реконструкції?

– Наша реконструкція – це сповіді, а не відтворення пори року і хронометражу офіційних подій. Ми знімаємо про переживання героїв, про цінність життя, про останній вибір, про прощання з близькими, про емоційні зриви, про найбільш особисте. Такі почуття є однаковими в будь-яку пору року. Повторюю: це реальні люди, які розповідають і самі ж відтворюють свої вчинки. Я ризикував, ідучи на цей кіноексперимент. Але нам, я вважаю, вдалося і вся наша команда вражена емоційною віддачею головних героїв. Особливу увагу роботі з ними приділяв мій друг і колега Артур Лерман, якого я запросив стати режисером проєкту.

– Думаю, що під час підготовки до зйомок ви почули багато історій з періоду окупації Київщини. Які з них вас найбільше вразили?

– Була одна історія, яку я дуже хотів у фільм, але, на жаль, герой на лікуванні у Німеччині. Це Євген, сапер-самоук з Київщини, який навчався розмінуванню по роликах в Ютубі. І він розміновував міни орків одну за одною. Але на одній з таких він підірвався, довелося ампутувати ногу. Ви уявіть собі ризик: одна справа вчитися робити вибуховий пристрій по конкретному ролику, а вже зовсім інша – під час війни, без спеціального обладнання вчитися розміновувати справжні невідомі ворожі міни, які стовідсотково відрізняються від тих, що в роликах. А загалом ми перечитали близько 150 історій. Особисто поговорили з 33 героями. Нас вразили всі. Але для відтворення всіх таких історій в кіно необхідні масштаби і потужності рівня всього Голлівуду. Тож мусили обрати тільки 4-5.

– То розкажіть хто вони.

– Анатолій, віруючий батько п'яти дітей, і Олександр, 21-річний атеїст, у якого все життя попереду. Різних за світоглядом людей об'єднала одна мета – врятувати якомога більше українських життів. Вони познайомилися на Романівському мосту в Ірпені 7 березня, і з того дня, під обстрілами, ризикуючи життям, протягом місяця окупації, вивезли більше 11 тис. дорослих і дітей, мешканців Ірпеня, Бучі, Ворзеля, Гостомеля.

П'ятнадцятирічний Андрійко – звичайний український хлопчик, який до війни навчався у школі, бавився з друзями та вдосконалював свої вміння польотів на дроні. Під час окупації Київщини в їхній громаді розташувалися російські військові. Юнак не розгубився: взяв свій дрон і разом з батьком, ризикуючи життям, виконували польоти в тил ворога та викривали позиції окупантів. Таким чином син і батько стали справжніми розвідниками і у режимі реального часу наводили українську артилерію на позиції окупантів. Результатами таких наводок були декілька величезних ворожих колон на Житомирській трасі та під Макаровим, розгромлених ЗСУ. Фактично, Андрійко зірвав атаку ворога на Київ

Катерина і Олександр – ветеринари. Він – хірург, вона – анестезіологиня, і це унікальний союз. Вона приїхала до нього жити 24 лютого, аби разом рятувати тварин, а сталося так, що рятували ще й поранених дітей, оперуючи їх майже в польових умовах: без світла і води, використовуючи всі свої лікарські таланти і головну унікальність їхнього союзу: хірург і анестезіолог. Одного разу до них у двір в'їхав ворожий танк і намагався зруйнувати будинок. Відчуваючи останні миті життя, Олександр зробив коханій пропозицію вийти за нього заміж. Вони вижили і одружилися на 90-й день війни. І тепер планують діточок. Це унікальне подружжя лікарів від Бога, загартоване війною.

Олександр, батько 5-річної донечки, який відвіз свою сім'ю у безпеку, повернувся в окупований Ірпінь і, ризикуючи власним життям, рятував тих, хто вже втратив надію: інвалідів, пенсіонерів, людей, яких важко транспортувати. До нього навіть зверталися з проханням витягти тіла загиблих близьких з-під завалів для поховання, і він також це робив. Олександр визволив з окупації 67 людей, які не мали надії на порятунок. Так само він рятував людей у 2014-му на Майдані під час пожежі у Будинку профспілок у Києві. Його гасло: «Хто, якщо не я?»

– Кого ви бачите авдиторією цього проєкту?

– Прем'єра фільму відбудеться вже восени цього року, адже актуальність і своєчасність таких проєктів дуже важлива. Крім України, я орієнтуюся на міжнародний показ фільму для українців у вимушеній еміграції, також для багатомільйонної діаспори і в тому числі для іноземців з країн-партнерів України: Польщі, Литви, Латвії, Естонії, Великобританії, Чехії, Канади, США, Іспанії, Португалії, Німеччини, Франції та інших. З цією метою ми дублюємо фільм англійською мовою.

– Чому «Область героїв» важливо показати західному глядачу?

– Завдяки цьому фільму західні глядачі максимально ототожнюватимуть себе з героями. Вони відчують, що ми люди одного класу і маємо спільний світогляд. Емпатія буде максимальна, а відчуття і розуміння небезпеки від неадекватного ворога ще більш реальною. Наш фільм – ще одна цеглина у підсилення світової уваги до війни в Україні, яка має закінчитися нищівною перемогою над окупантом. Інакше героями подібного фільму стануть вони – європейці.

– Фільм уже на стадії завершення. Чи є у вас задуми наступних кінопроєктів?

– Так. У нас у розробці вже два сценарії. Перший про українське місто-герой. Другий – художній фільм для світової аудиторії у жанрі гостросюжетного шпигунського трилеру про події березня 2022 року в Україні, про розгром ворога та участь у цих подіях країн-партнерів. Це має бути дуже масштабний проєкт. ■

Зйомки кінореконструкції «Область героїв»

Дмитро ДЕСЯТЕРИК

Фото з архіву героя статті

eprasa.pl 19201c8102

ЗАПРОШУЄМО НА 46-Й JARMAROCK FEST
Цього року він без перебільшення
буде особливим, тому що і час в нас особливий!
Україна бореться за свою свободу
і незалежність, а значить, культурний фронт
як ніколи повинен бути сьогодні міцним!
І ми все зробимо для того, щоб показати вам
яка Україна у своїй боротьбі прекрасна!

18-19 листопада 2022 р.
Клуб Б90 в Ґданську
(Gdańsk Stocznia, ul. Elektryków)

Організатори

Chcesz pomóc Ukrainie, a nie wiesz jak?

Ваші знайомі питають, як можна допомогти Україні зараз?
Ми зібрали кілька інституцій і організацій, які варто підтримати.
Подаємо польською мовою, щоб ви могли показати їх друзям-полякам.

Związek Ukraińców w Polsce (ukraincy.org.pl) zbiera pomoc finansową na rzecz Ukrainy oraz pomoc uchodźcom wojennym z Ukrainy. Nie zbieramy innej pomocy humanitarnej (odzież, pożywienie, środki medyczne).
Pomóż Ukrainie wpłacając darowiznę na wydzielony rachunek bankowy:
Związek Ukraińców w Polsce Zarząd Główny, ul Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
Konto PLN: **PL 91 1160 2202 0000 0005 1892 0357**
Konto EURO: **PL 03 1160 2202 0000 0005 1909 3922**
Konto USD: **PL 56 1160 2202 0000 0005 1909 4617**
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. Stanisława Żaryna 2a, 02-593 Warszawa, z dopiskiem Pomoc Ukrainie!

Ściśle współpracujemy z **Ukraińskim Domem** w Warszawie: ukrainskidom.pl.
Na tej stronie można: ■ zgłosić realną pomoc uchodźcom ■ zgłosić swój udział jako wolontariusz ■ przekazać pieniądze na pomoc Ukrainie lub uchodźcom
Ukraiński Dom: całodobowa gorąca linia +48 727 805 764
Darowizny można dokonać w formie przelewu na podany nr konta:
Fundacja „Nasz Wybór" ul. Zamenhofa 1, 00-153 Warszawa **PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509** Swift: BPKOPLPW

#RAZEM_POMÓŻMY_UKRAINIE – Szczeciński oddział Związku Ukraińców w Polsce prowadzi zbiórkę i apeluje o wsparcie do wszystkich chętnych osób.
Nr konta: **20 1090 1492 0000 0001 4312 2731** z dopiskiem „dla rannych" lub „dla dzieci".

Komitet Społeczny „Razem z Ukrainą", ul. Leśna1, 11-200 Bartoszyce
Nr rachunku **35 2030 0045 1110 0000 0338 2350**

Fundacja UNITERS (United Volunteers) – apteczki, leki, środki pierwszej pomocy, kamizelki kuloodporne – zrzutka.pl/dlaukrainy NIP: 5242913528 KRS: 0000881474 PLN **PL: 55 1090 1841 0000 0001 4887 5552**

Narodowy Bank Ukrainy zdecydował o otwarciu specjalnego konta do zbierania funduszy na wsparcie Sił Zbrojnych. Decyzja ta została podjęta w związku z wprowadzeniem w Ukrainie stanu wojennego i zbrojną agresją Federacji Rosyjskiej.
Szczegóły oficjalnego konta specjalnego **UA843000010000000047330992708**:
Konto jest wielowalutowe.
Konto PLN:
BENEFICIARY: National Bank of Ukraine BENEFICIARY BIC: NBUA UA UX
BENEFICIARY ADDRESS: 9 Instytutska St, Kyiv, 01601, Ukraine
ACCOUNT NUMBER: **PL91113000070080239435200002**
BENEFICIARY BANK NAME: Bank GospodarstwaKrajowego BENEFICIARY BANK BIC: GOSKPLPW
BENEFICIARY BANK ADDRESS: Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa, Polska (temporary address: Chmielna 73, 00-801 Warszawa, Polska)
PURPOSE OF PAYMENT: for ac 47330992708

Come back alive. Organizacja w Ukrainie, która współpracuje bezpośrednio z dowództwem i personelem jednostek wojskowych, kupuje kamery termowizyjne na podczerwień, gogle noktowizyjne, opatrunki hemostatyczne itp.
IBAN Code (Euro) **UA093052990000026004025029786**
IBAN Code (US Dollars) **UA173052990000026009035028620**
JSC CB „PRIVATBANK", 1D HRUSHEVSKOHO STR., KYIV, 01001, UKRAINE
Bank SWIFT-Code PBANUA2X

Кавалер, 42 роки, з Канади, працюючий, запрошує панну українку в Канаду, з метою одруження.
Телефон: (001) 1519 836 1135 Іван

Передплата «Нашого слова» на 2022 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВИЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	**5,00** зл + поштові оплати	**104,00** зл	**208,00** зл	**416,00** зл
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	**5,00** зл без поштових оплат	**65,00** зл	**130,00** зл	**260,00** зл
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	**5,00** зл + поштові оплати	**118,00** зл	**236,00** зл	**472,00** зл
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	**5,00** зл без поштових оплат	**65,00** зл	**130,00** зл	**260,00** зл

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.
Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, **sekretarz –** Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy –** Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), **redaktor stylistyczny –** Valeriia Kirikova, **redaktor techniczny –** Olga Michaluk, **prenumerata, reklama –** Łesia Korostatewycz.
Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa,
tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl

Internet: http://ukraincy.org.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo"
Druk: Drukarnia „Efekt". **Nakład** 2300 egz.
Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa
Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:
IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

ISSN 027-8254
4.2
9 770027 825221

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.
Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 19201c8102